

Abonamentul:

pe 1 an 6 cor.
pe $\frac{1}{2}$ an 3—
pe $\frac{1}{4}$ an 1-50

ROMANIA:

pe 1 an 10 lei
pe $\frac{1}{2}$ an 5—

TARA NOASTRA

REVISTĂ SĂPTĂMÂNALĂ.

Redacția
și
administrația
SIBIU
NAGYSZEBEN
strada Morii 8.

Temperamentul în politică.

În politică n'ar trebui să se vorbească nici odată de sentiment. Bismarck a fost un om sensibil, dar protestă totdeauna când cineva îl numea „om cu temperament”. „Politica este o știință eminentamente practică și cei ce fac politică numai prin intuiții naive și nu prin voința cumpănită și prin mintea cea calmă, sunt diletanți primejdioși” — zicea alcătuitorul Germaniei unitare. Rațiunea i-a stăpănit totdeauna pornirile și numai astfel a putut obține marile succese.

E și natural aceasta. Temperamentul e pentru artă și literatură. Cu sfinte indignări înșă, cu vorbe frumoase și patetice nimeni nu poate fi socotit un om politic. Supărarea te face confuz, te orbește; patima te duce din gropi în gropi. Inchipuiți-vă un popor, condus de temperamente holerice, fără cuvenitul simț al realității, cu o funcțiune cerebrală vecinic agitată, ici voinicosi ca niște Cezari, colo gata spre obidă și resemnare, — unde ar ajunge?

O spunem, pentru că am observat că pintre oamenii noștri de seamă, cari ne conduc și ne povățuesc cu scrisul sau în grai viu, sunt mai multe firi impulsive, decât rațiuni calme. Politica la noi e prea puțin cunoscută ca „știință eminentamente practică” și în schimb temperamentele unora sau altora se reliefează, încercând a-și imprimă caracterul

lor întregii noastre vieți publice. Vedem în acest fenomen o primejdie destul de mare, căci, dacă în locul unor anumite principii de ordin superior și în locul învățăturilor pozitive ale tradițiilor noastre politice am primi să ne orientăm după sentimentele, așa de schimbăcioase și de supuse tuturor fluctuațiilor, ale unor sfătuitori, noi am înceta a mai face politică și ar însemna că ne dedăm la un joc de pur diletantism. Aceasta însă nu trebuie să se întâmple, căci dacă oamenii, individual, au dreptul de a fi impresionabili și a sta sub influența momentului, poporul ca întregime nu poate fi astfel și nu poate să-și lege soarta de firile cari vibrează la orice atingere și-și pierd cumpătul la orice adiere de vânt.

Fără îndoială, — nimeni nu poate tăgădui că în faza din urmă a politicii noastre am avut un șir de decepțiuni. Dar de-acel până la o dispoziție elegiacă, cum se manifestă în unele cercuri ale noastre și până la propunerile desnădăjduite ce se fac în unele ziare, este o mare distanță. Toate lucrurile din lume își au rostul și explicarea lor și, dacă ne-am fi dat silința, am fi reușit să ne explicăm și ultimele asalturi puternice ale stăpânirii maghiare împotriva noastră cu totul altfel. Le am fi atribuit slăbiciunii și desunirii noastre; ni le-am fi tălmăcit din zdruncinarea internă a Austriei, care fatal a ridicat importanța poporului compact maghiar pentru echilibrul monarhiei și a impus majoritatea Kossuthistă atenției și preferințelor monarhului; sau am fi căutat cheia fără-

delegilor politice acestui guvern în însăș criza acută a șovinismului, al cărui ultim reprezentant pare a fi actuala formațiune a partidelor ungurești.

În schimb ce s'a făcut, cel puțin într-o parte a presei și a cercurilor conducătoare? S'a căutat vina stărei noastre în lucruri mult mai îndepărtate. S'au ridicat bănueli cu totul străine de logica faptelor. S'a pornit cântecul jalnic pe cestiunea „abandonării”. Și în urmă s'a pornit acel zig-zag de izbucniri violente împotriva Coroanei, acel vârtej de propuneri pentru și contra schimbării de front și iarăș acele melancolice preziceri privitoare la ziua de mâine, încât pentru moment liniștea și claritatea par a fi dispărute și barca politicii noastre, scăpată din mâinile cărmacilor și din linia ce ș-o desemnase, plutește în voia vânturilor și a întâmplării. Și nefind de ajuns atât, unul din aceste temperamente conducătoare, care aparține generației mai bătrâne merge și mai departe cu fantazia, și bănuiește până și despre România, că ar fi în stare să contribuie la distrugerea noastră! Și gândul acesta îl obsedează așa de mult pe acel „bătrân”, încât scârșnește din dinți și ridică pumnii împotriva României și a domnitorului ei.

N'am voi să fim cruzi cu nimeni, mai cu seamă că am recunoscut totdeauna cu dragă voie partea de merit a fiecărui luptător pentru drepturile noastre politice. Dar nu putem să ne abținem a mărturisii, că astfel de manifestări nu mai aparțin științei politice, ci de-a dreptul unei stări de suflet îngrijitoare, pe care,

VIEȚA LITERARĂ.

De-ale bibliotecilor populare.

Când ne-am ocupat cu „bibliotecile populare”, cari apar acum în mare număr la București, am promis că vom reveni asupra multelor scăderi de editare. Firește, n'ar strică de a intra în toate detaliurile și a ne opri asupra fiecărei broșuri; dar aceasta nu poate fi scopul unei cronici condensate. Ne vom mărgini la câteva exemple.

Trebuie mai întâi să constatăm, că în general traducerile făcute din nemțește sunt de o frivolă superficialitate. De pildă d-l Haralamb G. Lecca, care alimentează „Biblioteca pentru toți” cu foarte multe traduceri, are un procedeu cu totul lipsit de corectitudine și de considerație pentru original. D-sa schimonosește textele, taie ce-i place, adaugă dela sine, încât comparându-i traducerea cu originalul nemțesc, stai să nu-l mai recunoști pe acesta.

Să ne oprim la una măcar din nenumăratele-i traduceri. La „Hero și Leandru”, tragedia cunoscută a lui Grillparzer, un autor care nu e tocmai greu de tradus. Iată primele trei rânduri iambice în nemțește:

Nun, so weit wär's gethan! Geschmückt der Tempel,
Mit Myrt' und Rosen ist er rings bestreut
Und harret auf das Kommende, das Fest.

Din aceste rânduri d-l Lecca face:

Impodobit e templul cu mirt și trandafiri
Stând gata de serbare
Și mândra-i așteptare
Incinsă-i cu lumina divinei străluciri.

Textul lui Grillparzer a fost aici cu totul alterat și amplificat de traducător. Cele două din urmă rânduri traduse nu se află nicăieri în versiunea germană și nici nu au nici un înțeles de altfel, căci „o așteptare mândră incinsă cu lumină” nu înseamnă nimic.

Și iată un alt caz de oribilă amplificare. În acelaș monolog dela începutul tragediei lui Grillparzer, zice Hero în două versuri:

„Hier Hymenäus, der die Menschen bindet
Nimm diesen Kranz von einer, die gern frei.

Atât. Și asta înseamnă precis pe românește: „Iată, Himeneu, care înlănțuiește pe oameni; primește tu cununa din partea uneia, care ține să fie liberă”. Pe când la d-l Lecca sună astfel:

„Tu, Hymeneu, tu care'nlănțuiești pe pământ
Cu farmecele tale, primește'n dar cununa
Aceasta, dela una

Din mândrele fecioare, ce libere azi sunt”.

Neapărat, unde nu-i vine la socoteală și unde originalul mai complicat cere oarecare bătaie de cap, d-l Lecca preferă să scurteze și să dea numai o caricatură a înțelesului adevărat. Cităm iarăș la întâmplare, din cuvintele preotului către Hero:

„Nur hüte dich, dass so beschränktes Streben
Ein Billiger nicht möge selbstisch nennen.
Es hält der Mensch mit Recht von seinem Wesen
Jegliche Störung fern; allein sein Leben,
Ablehnend alles andere, nur auf sich,
Des eignen Sinns Bewahrung zu beschränken,
Scheint widrig, unerlaubt, ja ungeheuer,
Und doch auch wieder eng und schwach und klein”.

Textual traduse, cuvintele aceste au următorul înțeles: „Ferește-te numai, ca o dorință atât de mărginită să nu fie numită egoistă de vre-un om ușor. Omul are dreptate când evită orice tulburare; dar a-ți sprijini viața numai pe tine și pe propriile tale sfaturi, fără a ține seama de nimic, mi se pare antipatic, neiertat, ba monstruos, iar pe de altă parte îngust, slab și puțintel”. — Toate aceste sună însă în traducerea faimoasă a d-lui Lecca:

„Ia seama. Fii înțeleptă. Pe celce se gândește
Numai la sine, nimeni nu poate pune preț.
Arată micșorime de suflet; cât trăește
E josnic, slab fățarnic și vrednic de dispreț”.

Vede ori și cine că rima „preț” și „dispreț” la d-l Lecca nu are nimic de-a face cu înțelesul pasagiului nemțesc. Și dacă am voi să urmărim până la sfârșit această juxtapunere a textelor, enorma deosebire s'ar putea constata în fiecare rând aproape, încât cu durere trebuie să mărturisim că d-l Lecca este unul dintre traducătorii noștri cei mai lipsiți de scrupule, — ceeace e foarte rușinos pentru un scriitor care ține la reputația sa.

deși ne-o explicăm din nervosismul general care domină în politica țării, o regretăm totuși din adâncul inimei. Felul acesta de a scrie sau vorbi al unui fruntaș bătrân, modul bătaios de amenință pe Unguri, pe Austriaci, pe Impăratul Francisc Iosif cu aliații lui, pe Regele Carol cu Românii lui, iar pe de altă parte a trâmbiță totuși retragerea și pasivitatea, — înseamnă a avea poate mult temperament, dar a fi lipsit de facultățile cuvenite unui om politic folositor.

Și greșeli de aceste se vor face mai multe, iar starea de astăzi va continua, cu toată harababura ei, dacă nu se va pune zăgaz pornirilor individuale și nu se va reveni la o mai calmă și mai obiectivă judecată a situației și lupta politică nu se va pune în vechiul ei făgaș, cu vechile credințe și tradiții.

Spre organizare. Primim din Arad știrea că din prilejul sărbătorilor s'a ținut o adunare la care au participat peste 50 de advocați români, invitați de dl *Dr. I. Suciu* deputat, pentru a discuta chestiunea organizării noastre politice, proiectată în anul trecut. Așteptăm cu nerăbdare rezultatul acestei grupări care strânge într'un mănunchiu tagma advocaților noștri. Să vedem.

„Lupta“, care în numărul ei de Crăciun, sub iscălitura unui „Bătrân“ a publicat un prea puțin serios articol asupra politicii noastre, face în numărul de Anul nou următoarea sinceră mărturisire, pe care trebuie să o relevăm drept justificare a scriselor „Bătrânului“:

„Putem striga, să audă și cei cu urechile „astupate: N'avem ziaristi! Iar un popor de „trei și jumătate milioane de suflete, care tocmai „în urma dezvoltării întârziate, orbecă pe atâtea „cărări, n'are oameni, cari să-i poată îndruma „pe calea adevărată. Suntem ca ceice ne po „menim din somn și nu putem prinde realitatea lucrurilor“.

Aici, în pasagiul din urmă, este multă potrivire cu ceea ce spunem noi în articolul nostru de fond: nu putem prinde realitatea lucrurilor.

Gata de târg...

Încă una din multele abilități cunoscută ale d-lui Nicolae Șerban, deputatul — cum am zice — național al Arpașului. Înainte cu două luni l-a ajuns strașnica bucurie pe cel mai vechiu dintre deputații noștri: D-l Justh, energicul președinte al camerei, a binevoit preagrățios a bate pe umăr pe d-l Șerban.

— Mai sunt pui de urs în munții Făgărașului?

— Sunt Excelență, și urși și mistreți...

Și în curând după această conversație s'a izbândit planul... S'a scris la gazeta atunci de venirea domnului Justh la Făgăraș. S'a spus cu cât fast oriental călătorește nobilul senior și s'au amintit din acest prilej incontestabilele calități de maestru al ceremoniilor, prin cari s'a distins totdeauna deputatul de Arpaș. Un lucru însă părea dubios de pe-atunci. Se întrebă lumea: Bine.. dar unde sunt toastele? Căci nu ne puteam închipui ca la banchetul dat după splendida vânătoare să nu-și fi găsit cuvenita intrupare acest îndemn tradițional...

— Mulțumită destoiniciei noastre ziaristice s'a ridicat acum vâlul acestei misterioase agape. Întreagă ziaristica dela noi judecă, comentează și subliniază cu desăvârșită simpatie cuvintele domnului Justh... D-l Justh a vorbit cam așa: „Să trăiești dragă Șerbane, sunt încântat de vânătoarea noastră... Friptura de căprioară e adorabilă și șampania fără păreche... O să mai vin la vânătoare în munții Făgărașului... Apropo — ce mai umblați voi cu naționalismul vostru? — Eu vă fac fișpani dacă ajung ministru de interne... Doar noi suntem prietini... O idee: câți mistreți am împușcat atâți fișpani vă dau“... Cam așa a fost probabil toastul pe care prin căldura prieteniei și a șampaniei l-a rostit d-l Justh... Și — mă rog, — făgărășenii, diplomați ca totdeauna, nu l-au dat în vileag... Cine știe ce-a socotit părintele Macavei, cine știe?...

Dar te pui cu gazetele noastre „bine informate“? Au prins de veste. Și cum au înțeles au și început degrabă să urzească firul combinațiilor. Și ceteai în articole de fond fraze cuvicioase de recunoștință în cari se laudă eminentul președinte al camerei, în cari se vorbea de necesitatea bunei înțelegeri între popoare.. Vedeai oameni atinși de veselie: „Tot mai sunt între unguri oameni cinstiți... Iaca Justh, mă rog“... Și o zi întreagă acest popor de trei milioane a trebuit să cetească „voci de presă“ în cari să cumpăneau „declarațiile d-lui Justh“...

S'au ridicat însă câțiva oameni cu cumpăt: „Potoliți-vă domnii mei... Noi nu facem târg... Durerile unui popor nu le alină șampania banchetului din Făgăraș și revendicările noastre politice nu se curmă când vom avea trei oameni bine hrăniți mai mult...!“

Acum cetim că nu i adevărat ce s'a scris la gazeta. D-l Justh din Budapesta și d-l Șerban din Făgăraș declară cu toată tăria că nu s'au gândit la politică când au împușcat capre negre în munții Olului...

Dumnezeu îi știe au dreptate, — n'au dreptate? .. la urma urmei pe noi ne privește prea puțin întreagă discuția acestor fericiți vânători...

Ne privește însă altă poveste: Nu vi se pare, Domnilor, că prea suntem gata de târg, prisa întindem mâna la cel dintâiu cuvânt?... Nu vi se pare că astfel de târgușelii ieftine cam compromit marfa?

Să ne aducem aminte că din trecutul nostru se desfășoară acest învățământ: Am fost totdeauna slabi în negustorie și de câteori s'a făcut târg în politica noastră am ieșit buzați...

— Noi nu ne mai putem gândi la târg...

Turcia împăciuitoare cu puterile europene. Se anunță, că în curând se va ține un consiliu de miniștri, care va răspunde, în mod favorabil, Puterilor europene cu privire la chestiunile ce se discută în prezent.

Acordul cu Austro-Ungaria a creat aici un curent cu totul pacific.

Dar dacă la d-l Lecca găsim cel puțin o limbă frumoasă, care te face uneori să-i poți citi lucrările fără să observi batjocura adusă autorului străin, la alți traducători nu găsim nici-atâta. Sunt alții, ca de pildă un domn *B. Marian*, care din traducerea nemțești s'a făcut o specialitate, popularizând, într'o limbă comercială românească, operele de căpetenie ale literaturii germane. Acum de curând a scos în traducere pe „Wilhelm Tell“ de Schiller. Știți cum traduce acest domn Marian faimosul început din monologul actului al III-lea, când Tell stă la pândă?

„Durch diese hohle Gasse muss er kommen“ etc. sună la D-sa:

„Trebuie să vie pe șoseaua asta infundată!“

Șosea infundată! Un elev de liceu, care ar traduce „hohle Gasse“, adică drumul îngust dintre stânci, cu „șosea infundată“, ar merita desigur o infundătură de 25 de bete, iar nu distincțiunea de a tipări cărți de popularizare. Tot d-l Marian traduce acolo „hier ist keine Heimat“ „aci nu-i nici o locuință“ și alte năzbătii, cari fac din tragedia aceasta a lui Schiller, atât de potrivită pentru noi în alte condițiuni, o lucrare greoaie și fără valoare literară.

Să trecem însă la o altă categorie de cărțuții pentru mulțime. De când s'a văzut că prin înmulțirea editorilor și a cetitorilor nu mai este o mare treabă să devii autor român, nu a crescut

numai numărul traducătorilor, dar și acela al localizatorilor. Prin bibliotecile noastre apar acum mici colecții de povestiri străine, date pe românește, dar fără a se arăta numele autorului străin. În schimb autorul român e pus pe copertă cu litere mari, cu toată merita original al acelor povestiri nu este al lui.

Unul care se distinge prin acest procedeu este un domn *V. Caraiuan*¹⁾, care ține mult să treacă drept scriitor și, în lipsă de subiecte și de concepții, „localizează“ până și poveștile străine, fără să spuie totdeauna din ce limbă și din ce autor. Nu vi-se pare extra-ordinar, ca să recurgi la modele străine, când terenul fantastic al poveștilor noastre e destul de vast; și nu vi-se pare o siluire a literaturii populare străine, când vii și o artificializezi în acest hal, încât cauți să adaptezi spiritului și credințelor noastre un produs pornit din viața intimă a altor popoare?

Ar fi timpul sosit să fim mai cuviincioși cu literaturile străine, căci, slavă Domnului, s'a „localizat“ și s'a împrumutat până acum destul fără a li-se face străinilor cinstea de-a le pomeni numele. Scriitori români dintre cei mai buni și mai vechi au practicat destul obiceiul împrumutării și al furtului literar și n'ar trebui să se mai îngâduie această apucătură barbară și nedemnă de popoare civilizate.

¹⁾ Ii zice și „domnul cu fotografia“.

Mai au însă bibliotecile noastre și alte scăderi vrednice de relevat. Aceste în partea lor literar-istorică. Nicăiri nu se observă lipsa de sistem și de orientare mai mult ca în cărțile din domeniul literaturii din trecut. Aceasta se explică prin faptul că în general ceice confecționează cărțile populare, ca și majoritatea scriitorilor de astăzi, nu sunt deloc introduși în tainele trecutului literar. Poți număra pe degete pe ceice au ei însuși curiozitatea de-a sterge praful de pe paginile vechilor autori și a urmări mai cu de-amănuntul și mai dela izvor viața și scrisul lor. Și iată cum se întâmplă că antologiile sau noile ediții, ce se dau în aceste mici broșuri, destinate poporului, sunt de obicei pline de greșeli și de inexactități. În cele mai multe scopul editorului pare a fi fost mai mult de a-și atârna numele în josul unei prefete fără merit, pentru a mai ciupl ceva, pe-o cale lesnicioasă, din ademenitoarea glorie de publicist român.

Astfel bietul domn Sfetea, unul din editorii bucureșteni, s'a păcălit amarnic cu mai multe cărți introduse cu prefete de un tânăr necunoscut anume Săndulescu, iar alți editori sunt victimele unui foarte imbulzitor dar incolo foarte superficial „profesor secundar“, ale d-lui *P. V. Haneș*. Acest din urmă vorbește foarte mult despre sine, se afișază cu multă dragoste pe copertă și unde nu are ce iscăli, face trimiteri la alte iscălituri ale sale, ca orice reclamagiu ce se respectă; se

REVISTA POLITICĂ.

Situația guvernului. Zvonurile despre criza ce subminează de mult viața guvernului coalitivist încep să se închiege într-o formă tot mai hotărâtă și tot mai mult și mai limpede se învederează că pentru coalitie anul al treilea de domnie va fi, în același timp și anul din urmă. Chestiunea băncii autonome are darul să precipite evenimentele și să grăbiască desfășurarea lor.

„Atmosfera politică e îmbăcșită de miasme de criză și nici odată n'a fost situația guvernului mai critică decât acum“, zice „Pester Lloyd“ într-un articol de fond în care procește sfârșitul apropiat al guvernului. Nădejdiile ce le nutrise guvernul coalitivist că va reuși să stoarcă dela Viena concesiile militare prin cari să domoliască opoziția — pier pe zi ce merge. Viena nu se învoiește la repararea băncii comune, nu poate să facă concesiile militare, stăruie pe lângă urcarea contingentului recruților și cere să se rezolve chestiile aceste fără amânare.

Wekerle și Andrássy umblă mereu în audiențe, fără să poată însă, reveni cu declarații cari să liniștească lumea politică. Nemulțumire în țară, nemulțumire în sinul partidelor guvernamentale, neînțelegeri între membrii cabinetului... Tot atâtea presemne de criză gravă și fatală.

Și soluția? Ce va urma după criză? Cine ar putea să fie prooroc în Ungaria?

Deschiderea parlamentului. Luni la 18 Ianuarie n. Camera deputaților și-a ținut prima ședință după vacanțele de Crăciun. A fost numai o ședință formală în care s'a stabilit ordinea de zi a ședinței de Marți: cetirea câtorva rapoarte și desbaterea unui caz de imunitate.

În ședința de Miercuri s'a intrat în discuția noului proiect despre reforma dării.

Ministrul de război a prezentat proiectul de lege despre contingentul recruților pe anul 1909. Se cer 103.100 recruți pentru armata comună și 12.500 pentru honvezime. Conform proiectului, recrutarea se va face între 1 Martie și 31 Maiu.

Impotriva proiectului de dare. Cercurile industrișilor și comercianților dela orașe au pornit o agitație serioasă împotriva noului proiect de lege a lui Wekerle, prin care se introduc câteva reforme în sistemul nostru de impozite.

laudă mereu cu editurile sale și în schimb face greșeli de cele boacâne. Așa a scos de curând în „Biblioteca p. toți“ vre-o două broșuri din Costache Negruzzi și-i atribue acestuia patru „epigrame“, cari, pe cum toată lumea știe, sunt ale lui Antioh Cantemir.

Câte n'ar mai fi de spus despre modul cum e maltratată trecutul literar în multe din cărțile „populare“ — dar, poate, vom avea prilejul de a reveni cu amănunte. *Il. Chendi.*

Păcate Noi.

Apele pământului și cugetările oamenilor, cu cât vin mai din adânc, cu-atât sunt mai calde. Pământul și sufletele, în sămburile lor fierb.

Vulturii și sufletele mari, rotesc în jurul cuibului lor, numai la durere.

Cineva nu trebuie să se oprească din calea lui, pentru ca să răstoarne pietrele drumului străbătut. Zarea și marile virtuți, le-atingem, numai dacă înconjurăm pământul.

Amorul e barbar. Religiiile și inima, nu fac decât să-l sălbăticească tot mai mult.

În ziua deschiderii parlamentului, cetățenii capitalei au ținut o mare adunare demonstrativă împotriva acestui proiect. La adunare au luat parte numai mica negustorie și micii industriași, ci chiar și cele mai înalte cercuri financiare, între alții Lánczy Leo, Hieronymi, fost ministru în guvernele liberale, Bérczy, primarul Budapestei, și alții.

Oratorii au făcut o critică aspră proiectului și-au adus guvernului învinuirea gravă că nu ține seamă decât de interesele marilor proprietari de pământ.

Pe urmă s'a votat o hotărâre prin care se protestează împotriva reformelor cari atacă interesele comerțului, ale industriei și ale institutelor financiare și se face apel la deputați să stăruie în Cameră ca aceste dispoziții jignitoare să fie șterse.

Din semnele vremii.

Ciudate firi mai scoate la suprafață lumea asta încurcată în care se scurg zilele noastre.. În învălmășala relațiilor politice anormale se croiesc și sufletele într-o formă cu totul deosebită. Societatea noastră se împistriează tot mai mult și pe ici pe colo ridică capul ființe cari par a se ține de noi, dar nu ne mai seamănă. Se înmulțesc oamenii cari ies la iveală din rândurile noastre și cari cu vremea își caută culcușul ambiției lor în societatea maghiară. Împărțându-se de-o cultură ungurească, acești oameni nu-și pot găsi un razim de mândrie în conștiința lor națională. Ei nu au această conștiință națională, căci sunt departe de întreg complexul însușirilor sufletești ale poporului nostru. Ei nu cunosc acest popor, nu-i știu tainele, nu-i pot înțelege aspirațiile: *nu au o cultură românească.* Sunt de altfel oameni mai mult sau mai puțin cinstiți, cari direct nu-și reneagă neamul, ba uneori își afirmă chiar naționalitatea implorând oare-cum compătimirea deaproapei.. Se înțelege, că acești oameni sunt pierduți pentru noi, căci sunt foarte păraginite și sunt oare-cum mai primejdioși decât renegații.. Prin rostul lor se croiește o formulă detestabilă de interpretare a datoriei către neam.. Ungurii — se înțelege — se bucură de acești indivizi, îi încarcă de slujbe și de decorații în viață, iar la groapă le cântă osanale și ni-i arată nouă „trădătorilor“ ca pe nește oameni superiori, vrednici de urmat...

Zilele aceste s'a stins un astfel de om; Român prin origina lui, Ungur prin năzuințele și idealul vieții lui, bătrânul mare măiestru al francmasonilor din toată țara, *George Ioanovici*, fost secretar de stat pe vremuri. S'a socotit român întreaga viață lui, dar preocupările de ordin superior îl îndemneau să se ocupe cu formele gramaticale ale limbei maghiare care nu se cristalizase încă înainte cu cincizeci de ani. A fost membru activ al academiei maghiare, un factor important al culturii ungurești. Pentru românii de-a căror viață sufletească se depărtase tot mai mult, cu a căror cultură națională nu făcuse cunoștință, — aveă, pe lângă obișnuitele sfaturi de pace și bună înțelegere, — din când în când câte-un dar de mai multe sau mai puține coroane. Zilele aceste l-au îngropat în Budapesta și ciudatul dualism care l-a petrecut o viață întreagă s'a arătat și la groapa lui.. Familiile *Dumba, Manu* etc.. vestesc în ungurește că a răposat: *Méltóságos valea-mare-i és dulău-i Ioanovits György...*

Au luat parte la îngropare, în frunte cu ministrul Apponyi, toate figurile marcante ale vieții intelectuale maghiare, iar secretarul general al Academiei din Budapesta i-a rostit panegiricul ținut în termeni duiosi. A arătat cum o întreagă viață a muncit acest român pentru cultura ungurească, scriind o celebră disertație despre un anume soi de verbe... Francmasonii i-au așezat pe sicriu vre-o treizeci de cununi, trimise de toate lojele din monarhie... iar părintele Bogoevici și-a trăgănat troparele plângătoare ale bisericii noastre ortodoxe și-un cor improvizat a cântat: *sfințe dumnezeule...*

Dormi în pace biet om bun și rătăcit.. Nu ești nici al nostru, nici al Ungurilor.. Nu ești al nimănu.

— Și câți mai sunt ca tine!

Reviste. „Noua revistă Română“ a d-lui Rădulescu-Motru n'a reușit să grupeze literați în jurul său și continuă a se ocupa mai mult de chestiuni sociale. — „Sămănătorul“, văzându-și căderea apropiată, s'a reorganizat sub direcția d-lui A. Popovici. — „Convorbiri critice“, revista d-lui M. Dragomirescu va apare de-acel înainte numai odată pe lună.

Sâmbătă seara.

Visul rezervistului.

Când m'am prezentat la control cu cartea de serviciu, nici nu bănuiam, că lucrul e mult mai greu de cum îmi inchipuiam.

Cetisem o vreme cu încordată atenție știrile privitoare la „chestiunea orientală“, pe o clipă avusesem chiar viziunea unui războiu eminent, pe urmă m'am calmat încetul cu încetul și nu mai cetiam decât șirele introductive, omițând cu totul sumedenia de telegrame, cari nu conțineau decât exagerări și minciuni...

Și iată, într-o seară, mă pomenesc la casină, că un distins politician — o glorie locală — ne încredințează „din izvor absolut autentic“, că războiul are să erumpă cu toată siguranța, la primăvară.

Las eu jurnalul din mână și ascult cu oarecare îngrijorare, pe urmă încep a-mi da seama, că spusele lui aveau un temei destul de real; îmi arunc ochii încă odată peste telegramele alarmante, și plec spre casă cu părul vâlvoi.

Scot din bibliotecă romanul lui Tolstoi „Războiu și pace“ și încep să recitesc pasagele favorite, subliniate cu roșu.

Citesc până târziu, răpit de vârtejul oamenilor, cari se încaieră și mor cu sutele și cu miile pe câmpiile de omăt ale Rusiei, cu ochii

Gândirea veacului nostru, e ca și pictura modernă: ține mai mult seamă de culori decât de linii.

Dealtfel și Prometheu, în limba omenească, tot hoț se chiamă!

Și sufletul ca și corpul nostru: își are microbii lui.

Nu cei sculptați în piatră, ci cei săpați în inimi — viețuiesc.

C'au fost zei cândva pe pământ, se mai găsesc și astăzi urme: răbdarea!

Și știința și religiunea și amorul, cu toată libertatea lor haotică, — tot sclav te fac.

Căldura inimei, nu dogorește.

În țările unde slabii sunt apăsați, țăriile se clatină.

Nimic mai târător ca geniul: se 'ngrămădește și pe sămburile nebuniei.

Demetru Marcu.

Un ordin secret.

Din izvor demn de credință primim următoarea știre revoltătoare:

Zilele aceste a sosit la organele administrative din ținuturile locuite de naționalități un *ordin secret* dela ministrul de interne, contele Andrassy, *menit să zădărnicească cursurile cu adulții, care doresc să învețe scrisul și cetitul.*

Ministrul îndrumă organele sale administrative să urmărească strict mișcările pentru ținerea astorfel de cursuri și să le zădărnicească, după ce (așa se zice în motivare) „sub pretextul învățării, în astfel de adunări se răspândesc învățături agitatorice și în contra integrității statului“.

Astfel de cursuri — spune ministrul — se pot ține exclusiv numai cu *concesia inspectorului reg. școlar* și numai prin învățători diplomați. Preoții și învățătorii care vor ține astfel de cursuri fără concesiunea inspectorului — vor fi pedepsiți cu destituirea din posturi.

Dar chiar și în cazul când inspectorul școlar va concesiunea astfel de cursuri, organele administrative sunt îndrumate să exercite cel mai sever control.

Noi știm ce va se zică și concesiunea inspectorului și controlul administrativ și d'aceia ne cuprinde rușinea că am ajuns să fim sub oblăduirea unui guvern, care în secolul al 20-lea cutează să dea ordin secret să se impedeze luminarea poporului și stărpirea analfabetismului! Stăm uluiți în fața acestei știri ne mai pomenit de revoltătoare — dar pretindem să se facă lumină!

Deputații și capii bisericilor noastre să ceară lămuriri în chestia ordinului secret — atât de revoltător.

Așteptăm mai ales ca deputații noștri să interpeleze de urgență pe ministrul de interne în această chestiune extrem de gravă și după răspunsul lui, în numele culturii, să-l tîntuiască la stâlpuț rușinei.

La „Reuniunea Meseriașilor Români“ din localitate, va avea loc Joi 28 Ianuarie, o nouă serată Literară-Muzicală. D-l Victor Tordășianu, eminentul prezident al „Reuniunii“ va rosti o cuvântare ocazională, stăruind și cu începerea noului an, la cultura în masă a meseriașului nostru.

An nou.

*De minte aprig ni s'agață
Cu noul an, acelaș gând:
Începe-vom o nouă viață
O vreme nouă începând?*

*Din nou ne sperie în vis
Prăpastia grozavă, oarbă,
Ce-n fața noastră s'a deschis
Căscată, gata să ne soarbă..*

*Întoarcem ochii. Tresărim:
E plină zarea de morminte..
Un glas din tristul țintirim
„Nainte!“ strigă, „Înainte!“*

*Pășim sfioși pe noua cale,
În noaptea oarbă coborâm,
Ducând aceleași ideale
În lumea noului tărâm.*

*Ne frânge teama, ne doboară,
Ne agățăm de mărdeini
Ai noștri, toți ne înconjoară
Și parcă ne simțim străini.*

*Sporind neîncetat, ne chiamă
Un glas din fundul depărtat,
Se face ziuă... Ne e teamă:
Întregul gând ni s'a 'ncordat!*

*Se abat și-acuma peste noi
Ca eri, aceleași năzuințe,
Aceleași piedici și nevoi
Ca eri, încep să ne-amenințe..*

*Trecutul nostru înșelat
„Nainte!“ strigă.. „Înainte!“
Întoarcem ochii: s'au uscat
Și florile de pe morminte,*

*Dar fluturi noi și alte flori
Ni se ivesc acuma 'n cale,
Lucesc în sute de colori
Alăteia aripi și petale,*

*În fața noastră altă luncă,
Și alte dealuri și câmpii...
Mai tânăr, soarele aruncă
Lumină caldă din țării,*

*Fugim vioși... Dar vechiul gând
Din nou de minte ni s'agață:
În lumca noastră d'curând
Ne-așteaptă oare altă viață?...*

Victor Eftimiu.

CRONICA LITERARĂ ȘI ARTISTICĂ.

Poeziile lui C. Negruzzi au apărut într-o ediție completă la „Minerva“ în București. Volumul conține tot ce a scris Negruzzi în poezie, în original sau traducere, bucăți necunoscute până acum și risipite prin diferite ziare. Prețul 1 fr. 50.

Schiller, Körner și... Scurtu. Istoria literară își are bizareriile ei și împreună numele ilustre cu cele mai puțin ilustre. De-aceia punerea celor trei nume alătura nu trebuie să mire pe nimeni. Iată cum se explică. În numărul de Anul-nou al ziarului bucureștean „Minerva“ d-l I. Scurtu face o dare de seamă despre „Don Carlos“, tragedia lui Schiller, care se joacă acum pe scena teatrului național. Cu ocazia asta d-l recensent ține să-și arete strașnica sa orientare în istoria literaturii germane și făcând istoricul piesei scrie:

„În 1787 a terminat piesa într-o stare de liniște sufletească cu totul senină (există oare și o liniște nesenină?), pe care i-o asigură la o vie poetică de lângă Dresda, devotatul său prieten Körner, poetul erou al versurilor „Liră și spadă“, căzut în războiul național al Germanilor contra lui Napoleon.“

Hazul este că acest Körner, care a scris poeziile patriotice și a murit în războiul contra lui Napoleon s'a născut abia la 23 Sept. 1791, deci cu patru ani întregi după terminarea piesei „Don Carlos“. Il chemă Theodor Körner și a murit în vârstă abia de 22 de ani. Acel Körner însă, care a fost prietenul și sprijinitorul lui Schiller, eră tatăl poetului, consilier consistorial în Dresda, un om cult și entuziast pentru artă și literatură. Pe acesta îl chemă Christian Gottfried Körner, eră numai cu trei ani mai bătrân ca Schiller și a avut în adevăr o influență asupra scrierii lui „Don Carlos“.

Facem această mică rectificare, pe cum ea să se știe.

Din temniță. O frumoasă pagină literară, cu mult umor și melancolie în acelaș timp, ne dă d-l Gh. Stoica, în numărul de Crăciun al „Luptei“, prin zugrăvirea bătrânului preot întemnițat. Dacă autorul ar fi avut ideia fericită și răbdarea cuvenită de a-și scrie impresiile în tot timpul șederii sale la Seghedin, suntem siguri că ne va da una din cele mai originale opere literare și

ațintiți la un ideal măreț, abia întrezărit, în furia încăierării...

...Se făcea că mergeam cu o viteză groznică, cu tren separat. Cântau și răcniau feciorii din vagoanele de alături și muzica militară cânta și ea la stațiuni, umplând văzduhul cu armonia trimbițelor de aramă. Bătrâni și femei se boceau cu măneca la gură, îmbrățișându și feciorii... și fete rușinoase plângeau de pe margini, cu năframa la ochi, de li-se zguduia sânul rotund, saltându-și podoaba salbelor și a mărgelilor... Dar muzica o întorcea atunci pe altă coardă și numai ce începea o ardeleană sprintenă... și accentele vioaie acoperiau suspinele și bocetele celor ce rămăneau în urmă. Flăcăii, palizi și cu o tremurare ușoară împrejurul buzelor, încercau să pocnescă din degete, să îngâne o glumă.

Apoi s'auziă fluieratul locomotivei, alergau cu toții în vagoane și iară începeau să cânte și să răcnească, fluturându-și chipiele, încercând să răzbată cu glasul lor, gălăgia orchestrei. Năframi fluturau în aier, mâni gingașe și mâni asprite de muncă și de vârstă se întindeau în spre noi, ca o rugăciune desnădăjduită, ca un ultim și sfâșietor rămas bun.

Dela o vreme trenul nu se mai opriă pe la gări. Fluieră numai ceva mai strident, își micșoră puțin viteza, trecând destul de repede pe lângă funcționarii, cari salutau din stegulețe, și pe lângă

lumea bocitoare de părinți și rude, cari zadarnic mai așteptau să șoptească măcar o vorbă celor ce se duceau, ca să nu se mai întoarcă, poate...

Și satele se răreau tot mai tare pe întinderea troienilor de zăpadă... și noi sburam, într'o goană nebună spre — moarte

Nu-mi puteam da seama de nimic ce fusese mai înainte. Nu-mi aminteam de vorbele ce mi s'au spus la despărțire, nu-mi mai aminteam de nimic... Ca printr'o ușoară ceață întrezăriam, un chip frumos de fată, în ochii căreia licăria parcă, o schinteiere neobicinuit de amăgitoare, în clipa aceea. Îmi veniau pe buze cuvintele lui Lermontoff:

Femei frumoase se gândiau la mine...

Sedeam ghemuit în ungherul meu cu mâna pe mânerul sabiei, cu ochii pierduți la salcâmi, cari treceau grăbiți înapoi, — spre țara noastră.

Nu mă gândiam la nimic, eram ca un bloc de piatră, din cele de alături.

La frontieră, când ne-am dat jos din vagoane, ne-am înșiruit dealungul șinelor, muzica a intonat imnul și steagurile s'au înclinat în zăpadă.

Un general bătrân a început să ne vorbească și ochii lui aruncau fulgere și părul lui alb strălucea în reflexe de argint. A arătat cu mâna înspre hotarul dușman, spunând că acolo ne așteaptă: gloria sau moartea.

Căci Gloria și Moartea sunt surori...

A vorbit apoi un preot, gornistul a sunat de rugăciune și noi am îngenunchiat în tină și în noroi și ne-am închinat.

Și toată după amiaza a fost un chiot și o voie bună; beutura curgea vale iar muzica cânta de să nu mai contenească. Ofiterii chefuiă în mantalele lor, lângă sticle de șampanie, iar feciorii băteau pământul alături, în vreme ce oțelele puștilor puse în piramidă, scânteiau în reflexul lunii, o scânteiere rece, fosforică... În zori ne-am reslățit.

Sufă un vânt rece, de-ți biciuia obrazul ca o pleasnă de mătăasă. Ne-am împărțiat grupuri-grupuri, luându-ne adio cu privirea, cu câte un gest.

Și fiecare se gândia cu milă la ceilalți, convins că n'are să-i mai vadă...

Inotam în zăpadă până în genunchi, de abia ne mai simțiam picioarele, spre o creastă pleșuvă, și crivățul ne storcea lacrimi, cari înghețau pe obraz.

Ajunși sub ziduri, răsuflăm ușurați. Cămarazii ne primă cu multă voie bună, asigurându-ne, că soarta noastră nu e grea și că n'o să ajungem să luăm și noi parte la încăierare.

Ne-am pus apoi pe odihnă.

Vedeam grupuri — grupuri trecând prin văi și noi stam la adăpost, așteptând *poșta* de acasă și știrile din război. Dela o vreme numai ce au prins a vul tunurile în văile de peatră. Răpă-

publicul și mai ales editorii vor saluta cu dragoste apariția cărții lui.

Amintiri dela „Junimea“. Intr'un volum de aproape 400 de pagini, d-l Gh. Panu, cunoscutul om politic, care pe vremuri făcea parte din cercul „Convorbirilor literare“, își publică întâia jumătate a amintirilor sale. Aceste amintiri au apărut mai întâi în revista „Săptămâna“ din anii trecuți și au fost obiectul unor discuțiuni între cei interesați. Mulți controversau spusesele d-lui Panu asupra celor întâmplate în viața intimă a literaților ieșeni. În orice caz paginile aceste pot fi cetite cu interes, d-l Panu fiind unul din cei mai vioi povestitori, care știe să-ți înălțuiască atențiunea. Dacă volumul nu va rămâne ca document literar pentru oameni și vremuri, cum era destinat, el este totuși un document pentru autorul însuși.

Ziarele politice și literatura. Unul din motivele pentru cari revistele literare nu mai au căutare deosebită, este faptul că ziarele zilnice, politice, își dau silința să dea mai multă atenție literaturii și să angajeze pe scriitori în serviciul lor, asigurându-le onorarii convenabile. La București au început ziarele să-și întemeieze rubricile literare pentru fiecare zi. „Dimineața“ a fost cel dintâi ziar care a deschis această rubrică, angajând pentru dânsa pe Cazaban, Adam, Eftimiu, C. Paveiescu, M. Pamfile și pe alții. Pilda aceasta a fost imitată, de „Minerva“ și de „Universul“, cari au angajat alte forte. La „Universul“ vor colabora d-nii Vlahuță, Caragiale și Gorun. E o pornire frumoasă, din care cultura română nu poate decât să câștige, căci ziarele rămân calea cea mai potrivită pentru răspândirea limbei și a gândurilor alese. Ziarele din Regat în general au neglijat mult până acum partea literară și amenda ce o fac e în adevăr onorabilă.

Productivitatea d-lui Slavici. Incețând a se mai ocupa de școală, d-l Slavici s-a reluat activitatea publicistică și e atât de zelos și de productiv în noua fază a muncii sale, încât avem tot cuvântul să ne bucurăm. După „Spiru Călin“, iată o nouă povestire „Două lumi“, care se poate citi în foiletonul „Minervei“, ziar ce stă sub direcția d-lui Slavici. În același timp primim dela Institutul tipografic „Minerva“ o culegere de povești, scrise de d-l Slavici mai înainte și editate acum.

„N'avem ziarști“. Astfel se tânguiește scriitorul articolului din „Lupta“ nr. 1. Și are toată dreptatea, căci întreg articolul e ținut într'un stil care nici decum nu trădează pe ziaristul.

Smulgem o frază:

„Și tocmai acolora, cari acum învață a ceti este necesar să-i dăm lectură apropiată cercului lui de vedere“.

Ba nu zău, nu credeți că astfel de greșeli nu merg. N'am iertat întreagă viața atâtea greșeli, câte greșeli de tipar am iertat „Luptei“, — dar astea nu merg. Dacă mai scriem astfel românește atunci vom ajunge în curând să zicem pe lângă „n'avem ziarști“ și „n'avem cetitori...“ Și n'ar fi nici o mirare când ni se dau astfel de argumente paipabile.

Doina lui Iancu. Venerabilul octogenar d-l Iosif Sterca-Suluțu, actualul președinte al „Asociației“ este, cum se știe, singurul prieten în viață al lui Avram Iancu. Din frumoasele și uneori jalnicele amintiri ale acestor vremi cari au fost în mare parte zugrăvite cu multă căldură în „Memoriile“ d-lui Suluțu și în „Biografia lui Avram Iancu“, — reinviem de astădată o doină a eroului nostru, păstrată cu pietate de amicul său... Următoarele rânduri au fost scrise de Avram Iancu în închisoarea din Alba-Iulia, unde a fost încarcerat și maltratat:

Frunză lată de pe baltă,
Fostu-mi-a și bine odată,
Dar s'a'tors frunza pe tău
Ș'am ajuns l-atăta rău.

Vai, vai! Inimă vai!
Peste câte tu nu dai!
Și eu câte știu de tine,
Tot nu te mai spun la nime.

Dar taci, taci inima mea,
Taci și nu mă mai durea,
Că va trece o zi ori două,
Te-i topi ca și o rouă!

La aceste rânduri în cari s'a prins în imagini atât de curate jalea unui suflet, d-l Suluțu care însuși suferea sub despotismul acestui regim vitreg, urmând năzuințele literare ale acelor vremi, a mai adăos următoarele rânduri în cari înferează pe oamenii absolutismului nemțesc:

Fii pe pace Iancule,
Om onest și bravule,
S'a'ntoarce frunza pe dos
Și-o să-i vezi fugând pe jos.

SCRISORI DIN BUCUREȘTI.

După Crăciun. — Cu sorcova, la anul nou. — O poezie pentru 1909. — Chelnerii și demnitatea. — Sunt unii oameni. — Masca!...

S'a isprăvit și cu sărbătorile.

Câteva zile încă vor mai umbla băeții cu steaua, prin mahalale, paiațele vor jucă vicleimul indecent, și până la anu, iarăș odihnă.

Verisorii pe cari a apropiat pomul de crăciun, și revelionul, s'au despărțit, ca să nu se mai întâlnească până colo, cătră primăvară...

Atâtea idile se încep și cu revelioanele astea!.. Moș Crăciunii albi, au surprins atâtea străngeri de mână, cu ochii lor de sticlă!..

Jorj s'a explicat în familie cu Ninetta, verișorul dela școala militară a iertat pe caprițioasa Margo, iar Lenuta a făcut scene de gelozie prietenului Ionel, licean.

Acum, iar e bine... își mai aruncă priviri arareori, dintr'o lojă dela teatru: Ninetta a ținut să vadă pe Novelli la reprezentația de binefacere pentru nenorocții dela Messina, — fără să știe, firește, biata Ninetta, că o să vină și Jorj la teatru.

La Circul Sidoli, verișorul dela școala militară nu știu ce-a făcut, și-a cumpărat loc tocmai lângă stalul blondinei Margo.

Iar ceilalți, s'or întâlni firește, la 24 Ianuarie, când se va jucă piesa domnului Delavrancea, „Apus de soare“...

Un picior gros, de lemn. Pe el, o tavă. În mijlocul tăvei un cui, iar în jurul cuiului se învârtește un băț de tinichea. Pe tavă, pachete de ciocolată, cutii de rahat, suluri de smochine, suclute cu parfum și cărți poștale, zugrăvite cu un răsărit de lună galben.

Iar împrejur, o droaie de copii cu sorcovele în mână, își încearcă norocul. Îl încearcă a doua oară, firește... Cine are noroc, a câștigat și dimineața cu sorcova, iar cine n'a câștigat dimineața cu sorcova, n'o să câștige nici acum, la roata norocului... Filozofie simplă, pe care o bănuiesc poate și cei din jurul pachetelor de ciocolată... Un băiețan — stăpânul mesei înceasează taxa norocului și trage bobărnace tinichelei învârtoare. Băiatul ăsta are în ochi ceva din ironia destinului.

De departe, ți-ar părea că jucătorii seamănă toți unul cu celalalt: aceiași greșală pe care o

itul puștilor abia se deosebia, din când în când s'auză câte un pocnet mai deslușit iar mugetul tunurilor stăruia tot mai groaznic, ca un glas de pierzare.

Cum stam tolăniți pe priciuri, numai ce ne pomenim într'o dimineață, că gornistul sună: alarma.

A fost o învălmășală și-o fierbere de câteva clipe, apoi ne-am pomenit scoborând, mai mult rostogolindu-ne, coasta. Ne clântăneau dinții de frig și inima ne zbucniă cu putere sub bluză...

Când ne-am oprit în vale, eram alți oameni. Șteam bine, că de-acu tot atăta-i!

Mai spuneam câte o glumă, mai încercam o frântură de cântec. Aproape, tunurile mugeau a moarte, și gloanțe sfărâiau deasupra capetelor noastre...

Capitanul vecinic vesel, cu mustațele răsucite, se încrunță la noi:

— Să nu vă fie teamă, pe mâne seară îi mâncăm fripti în frigare, cu țară cu tot...

Și scărțâia zăpada sub pașii noștri, ținând tactul marșului.

Ne-am oprit într'un târziu, la adăpostul unei întărituri săpate de curând.

Gloanțele șuierau deasupra noastră și noi ținteam și noi pitiți după șanț.

Aproape zăream încăerări și steaguri fluturând în bătaia rece a crivățului. Ofițeri șopoteau în taină și înțelegeam, că și nouă are să ne vină rândul în curând.

Când ne-am prăbușit în câmpia de zăpadă sămănată cu morți, nu mai știu bine dacă mergeam

noi, sau ne suflă dela spate o putere, mai mare decât cele ce le cunoșteam până acum... Zbărânaie gloanțele, ici colo se împiedecă câte unul dintre ai noștri, cădea în genunchi, apoi se ridică, sprinjindu-se pe patul puștii, ori se întindea pe spate, cu un geamăt scurt... Noi zburam, ca printr'o ceață de dimineață, cu săbiile în mână. Din când în când s'auzeă răcnetul căpitanului: — Nu te da, Niculae, scoate pieptul, mă, că deseară mâncăm turci fripti la grătar...

De pe o coastă de alături se prăbuși ca o mânia a lui Dumnezeu, un grup de dușmani... Ne-am încăierat piept la piept; în coastă dușmanul, în față ploaia de gloanțe.

Ne-am strâns cu toții în jurul steagului, cum se strâng puii sub aripile găinei...

Și când n'am mai avut răgaz să umplem pușca, am prins'o de țavă și am început a izbi cu patul... Auziam ca de departe răcnetul slăbit al căpitanului... bluză-mi era stropită de creeri și de sânge și izbiam din greu, îmbătat de șuerul gloanțelor, de mirosul de sânge și de saltru...

... Pe urmă mi s'a părut, că simt o arsură prin piept, am dat să-mi duc mâna la inimă — și nu puteam.

M'am pomenit pe spate și ochii mei se pierdeau în contemplarea cerului, imensul cer, care ne împrejmuiă

Mă simțiam tot mai ușor... trebuie să fi primit vr'o rană de moarte... dar nu încercam

nici cea mai mică durere. M'am gândit la moarte și am dat să-mi fac cruce, dar nu puteam. Mai aveam oare mână, și mai trăiam eu oare?...

Ce albastru eră cerul deasupra mea, cum nu-l mai văzusem niciodată în viață!

Să fie moartea?

Atunci pentru ce nu mă doare nimic, pentru ce nu țip?

Încercam să mă gândesc la ceice rămăneau în urmă, și nu-mi venea nimeni în minte...

Și iarăș am văzut atunci o scânteiere de vrajă, doi ochi de foc. Ce dulce eră strălucirea lor de văpaie pe cerul albastru și rece, pe câmpia albă sămănată cu morți!

Ca o muzică îmi sunau de departe frânturi de orhestră, triluri de flouier, tânguiri de caval.

Și eu adormiam, din ce în ce mai liniștit, cu zimbet pe buze, în câmpia înghețată, sub cerul albastru și nemărginit.

Prin genele întredeschise, pe care se sălășluia liniștea supremă a morții, vedeam, ca într'o apoteoză, monumentul de marmură, ce avea să fie ridicat aici undeva:

Deasupra un vultur rănit, un leu ce străjuește o flamură, apoi pe marmora lucie, slove scilpitoare, slove de aur, vestind lumii numele eroilor căzuți pentru țară...

Și acolo... acolo sus... eră scris și numele meu... cu slove de aur... *Al. Ciura.*

facem in egoismul nostru grandoman, inchi-puindu-ne că nu e nici o deosebire între o furnică și altă furnică.

Deaproape însă, îi despartii. Unul are ochi lacomi, dă cu coatele, se ferește, — parcă i-ar fi frică să nu-l fure ceilalți, și câștigă mereu, aceluia cu rahat, aceluia sticlute cu parfum. Altul, e mai liniștit, deși n'a câștigat cu sorcova nici pe sfertul celuilalt. Scoate din vreme în vreme cinci parale, le pune discret în mâna negustorului și câștigă — rar, când câștigă — o carte postală, zugrăvită cu un răsărit de lună galben...

Ceilalți, se aleg din toată afacerea asta, cu un sul de smochine, cu un pachet de ciocolată, cu o sticlută de parfum — care i-ar fi costat tot atâta, la un negustor cinstit.

...Și acum, după ce ați ghicit tălcul mesei cu noroc, trageți consecințele: băiatul norocos va avea de furcă cu socialistii, peste douăzeci treizeci de ani, iar cel cu cărțile poștale, fără îndoială că peste 2—3 ani va face versuri...

Ce vor oamenii de Anul-Nou? Veți găsi dorințele onora în următoarele strofe:

Toți ne plângem împotriva
Anului care-a murit,
Și firește, consolarea
E în anul nou sosit...

Domnișoara Frusinica
La icoane-a ngenunchiat:
Și la Anul-nou se roagă
Să-i aducă un bărbat.

Un poet, visează multe
Când pe nas aruncă fum,
Dar din visurile-i toate
Cel mai... vis, e un volum!

Domnul X, a cărui doamnă
Bal și toaleta vrea,
Zice: — 909
Divorțează-mă de ea!...

Un takist, pe care gândul
Chinutu-l-a etern
Să se vadă iar în slujbă,
Vrea să vie alt guvern.

Vreți să știți acum și dorul
Care-n piept îmi bate viu?
Eu visez și zi și noapte
Să mă văd iar la Sibiu!...

Ciudat!.. La 1 Ianuarie, se împart mai multe surăsuri, poștarul vine mai de vreme, iar chelnerul dela cafenea îți aduce gazetele fără să i le ceri. Dintre toți cei cu bacșișurile, numai pe chelner nu-l înțeleg.

Omul ăsta, căruia îi plătești în fiecare zi cel puțin 30 bani taxă, și-ar asigura „stima și considerația“ ta pe un an întreg, dacă n'ar veni și el, ca un hornar ordinar, să-ți zică „Sărutmana“ și să-ți ceară bacșiș. Dacă e chelner, mi-aș păstra demnitatea de Anul-nou: aș duce clientului șvartul rece, aș lăsa să aștepte ziarul și m'aș purta glacial cu el. Să cunoască și el, cel puțin odată, demnitatea fracului negru și a pieptarului mai alb poate, decât al multor clienți...

Sunt unii oameni, cari au incurcat lumea totdeauna și abia de Anul-nou bagă de seamă: oamenii cari nu știu dacă trebuie să dea sau să primească bacșiș...

Anul-nou trece și ei constată că au dat bacșișuri cam tot atâtea câte au primit. Și iarăși incurcă lumea, ca un clown care se amestecă în jocurile acrobaților, fără să ne facă cel puțin să râdem.

Clowni de aceștia inofensivi îi găsești pe toate cărările, dar mai ales pe bătuta cărare a literaturii... Ce zici, prietene Nanu!

Un lucru vechi, m'a intristat iar; am văzut de Anul-nou, un băiețel cu sorcova, care a câștigat parale multe, fiindcă-și pusese mască pe obraz: Avea nasul cărni și niște mustăți mari și roșii.

Treceau alți copii și sorcoveau lumea și lumea nu le da. În fața celui mascat însă, lumea se oprea, întâi speriată, apoi răsând, și îi dădea...

...De când sunt prietin cu simbolistii dela Kübler, am început să văd în orice lucru un simbol. Și m'am gândit că astăzi, ca să fi băgat în seamă, ca să exiști, trebuie să te ascunzi pe tine însuși și să ai ingenioasa idee a băiețelului cu sorcova: masca!...

1 Ianuarie 1909.

E. Victor.

Bancă de cartel.

Politica guvernării maghiare își are două arme crezute irrepugnabile: vorbăria ajunsă la ocazie sofistice și încălecarea pe dreptul public.

Trebuie să recunoaștem: guvernamentul maghiar are la îndemână o presă, în diferite culori dar la înălțime în felul ei și pentru țintele ce i-să impun.

De câteori e situația gravă fie prin slăbiciunea fie prin greșirile guvernării — presa urlă — „tombol“ — vorba lor. Și simbriași ai condeiului adunați cu arginți grei umplu văzduhul cu vorbe late și cuceresc suflete plâpânde. În vreme-ce se tranșează chestiuni vitale pentru țară — presa lor face tîmbălăul de vorbe, imbată lumea cu apă rece și prepară opinia.

Strop cu strop se dă publicului semnul situației. Să răsboesc cu vorbele până sosește plinirea vremii, când țara e pusă brusc în fața unui „fait accompli“.

Atunci apoi aceeaș presă — în câteva zile știe să tipărească — strop cu strop — împăcarea cu situația dată.

Și acest mod de gherilă guvernamentală reușește cu atât mai mult cu cât e căptușit cu răscoale cu atrocități naționaliste — toate iscodite ca să pareze.

Pe patul cald al faptelor plinite apoi — își odihnesc laurii — de cele mai multeori mândru sunători, cei dela guvernament.

Și la ocazii împart acești lauri, îi împart cu „aderenți“ ce fac opinia publică și totul e adus și e pus în bună rânduială.

De câteori îți suie sângele în cap o astfel de apucătură nedeamnă, e peste putință să te desbari de amintirea celor cetite despre bandiți ordinari, ce omorau și jefuiau și totuș erau idolizați de mulțimea, săracă, careia îi adunau cu mână largă din arginții stropiți cu sânge de om.

Amintirea ne slugește multe momente de acest fel. Dar analizându-le, nouă ni se pare, că o mai nerușinată tragere pe sfoară cum o săvârșeste actualul guvern în sarcina țării — doar nici sub guvernamentul maghiar nu s'a mai poimenit.

Ajunși la guvern prin fraze și prin siluirea discuțiilor de drept public cu Austria — parecă anume și-au gătit un astfel de drum ca să-l acopere cu mințirea principiilor ce spuneau că-i călăuzește.

Cal de bătaie le-a fost tratatele comerciale încheiate de guvernul Fehérváry extraparlamentar.

Cum au poposit în putere le-au ratificat — acoperind ratificarea cu silnicia situației.

Tarifal vamal comun — asemenea combătut în opoziție l'au prelungit și-au avut îndrăzneala, întemeiată, pe prostia opiniei publice — să-l prelungească cu alaiu, căci în loc să-i mai zică uniune (pipă) iau zis contract (lulea). În colo toate au rămas aceleași dispoziții.

Chestiunile militare — deocamdată le-au scos din actualitate, ca să poată manevra cu celalalt cal de bătaie cu banca națională autonomă. Și ce fac cu asta?

Sondează de doi ani. Tabăra se prezintă împărțită în două. Unii — 67-știți sunt în principiu pentru banca națională de fapt argumentează în numele politice economice pentru susținerea băncii de emisiune comună.

Pașoptiști nu pot fi pentru banca comună. Dar... caută o formulă ca să poată rămânea pentru banca comună.

Și formula se pare găsită. Propun două bănci — în cartel. Așa a spus Kossuth în vorbirea lui de anul nou — prilejul cel mai bun ca să te mântuiești de obligamente neplăcute.

Planul — în schitare — e cam așa:

În Ungaria alcătuiește Banca Austro-Ungară o societate, ca firmă independentă. Tot aceeaș bancă are o firmă independentă și în Austria și una și alta sub firmă înprotocolată separat și independent — cu numirea convenită și aici și în Austria.

Aceste două firme — formând o singură societate — sunt obligate să opereze în comun, în cartel bine stabilit — sub o singură conducere centrală, careia sunt subordonate cele două conduceri din Austria și Ungaria existente de altfel ca firmă și ca formă — independente.

Cine nu vede și nu recunoaște aici povestea cu pipa și luleaua? Și cu toate aceste — presa lor cheltuie mii de articoli să dovedească seriozitatea acestei naivități păcătoase!

Iată numai un colț de perdea ridicat de pe temelie ce acopere politica guvernamentului de acum. Și asta e numai în partea economică. Unde e partea politică cu legile școlare, cu închisurile, pluralitatea, cu desconsiderarea lor infamă! Și unde partea socială și culturală a politice îngăimate de acești epigoni în fapte și uriași în minciuni!

În fața acestor trageri pe sfoară obraznice, noi cei pacinici, noi cei umiliți — nu ne gândim la crășnirea dinților.

Apelăm numai cu încredere în puterea adevărului — la deputații noștri și-i rugăm să-și dea tot concursul la demascarea fariseismului otrăvitor de suflete și ruinător de țară.

Scrisoare

Constanței Hodoș.

Tu mi-ai cerut un semn de viață,
O, nici nu știi ce greu îmi vine
Să prind penița mea uscată,
Și să-ți vorbesc de nou de mine.

Credeam, că frunzele, ce pică,
Cântând o doină mortuară,
Îți vor vorbi câte odată,
De o viață tristă, solitară,

Și trandafirii, ce muriră,
Și-și scurseră a lor petale,
Îți vor fi amintit vre-odată,
De-a resemnării mele jale.

Căci visurile, flori de vară,
Cu fluturii sbenguitoare,
S'au dus de mult pe alte plaiuri
Ca rândunele călătoare.

Cum mă bolesc de-a lor pierzare,
În flacără dogoritoare,
Și nu-mi pot da de nicăiera,
De-o iarbă binefăcătoare.

Doar vântul aspru de Decembrie,
Priveagul fluieraș de munte,
Cu degetile înghețate
Îmi răcorește caldă frunte,

Și cum mă îndrăgesc cu norii,
Cu stelele scăpărătoare,
Și cu amurgul inserării,
Voinic cu plete-ondulătoare,

Îmi parcă's undeva svârlită,
De-o luntre naufragiată,
Și nimenea nu mă mai știe:
O frunză moartă, alungată...

Elena din Ardeal.

ȘTIRI.

Duminecă seara în sala „Asociațiuni“, d-ra Dr. Eleonora de Lemény, își va desvolta conferința sa despre „Faust“.

Și serata muzicală care s'a dat Dumineca trecută la „Asociațiune“, a avut un strălucit succes.

Piese muzicale au fost bine alese și executanții — ca totdeauna — și-au avut și de astădată partea de izbândă.

Criza ministerială din Serbia. Ziarul „Stampa“ publică un articol asupra cauzelor demisiunii actualului cabinet.

Ziarul constată că guvernul a demisionat pentru că miniștrii cari sunt bătrâni radicali nu sunt uniți și nu sunt inclinați a relua răspunderea morală pentru cazul când acțiunea externă a Serbiei ar avea un rezultat nefavorabil. Ei sunt convinși că partidul lor n'ar voi să împărtășească această răspundere așa cum ar face-o când în cabinet ar fi Pașici sau Protici.

Motivele demisiunii cabinetului sunt de căutat și în faptul că lipsește înțelegerea între șefii celor două partide ce sunt la guvern asupra demersurilor ce urmează să le ia Serbia în chestia anexării Bosniei.

Regele a conferit aseară cu Protici, Liuba, Stojanovići și președintele skupcinei asupra formării noului cabinet.

Noi turburări studențești în Praga. Cu ocaziunea vizitei studenților francezi, au reînceput iarăși bătăile între germani și boemi.

Studenții boemi, împreună cu studenții francezi, au ieșit astăzi la orele 10 în plimbare la „Graben“, unde îi așteptau studenții germani, pe lângă cari s'au mai atașat și mai mulți lucrători germani. La apariția studenților boemi, germanii au început să-i huiduiască; boemii au răspuns pe același ton și imediat s'a început bătăia.

În curând scandalul a luat proporții mari, deoarece și publicul trecător s'a amestecat în luptă. Forțele polițieneste nu erau suficiente spre a putea restabili ordinea. A fost nevoie să se aducă în grabă încă două escadroane de jandarmi călări. Aceștia au șarjat mulțimea cu săbiile scoase numai astfel au reușit să despartă pe beligeranți. Sunt mulți răniți. Poliția a arestat mai mulți studenți.

Există temerea că astă seară bătăile se vor repeta.

Messina și Reggio vor fi acoperite pentru vecie, de giulgul tristeții și al doliului universal.

Dominând plângerile unui popor ingenu-chiat, preoții, episcopii, cardinalii — însuși papa, poate, dacă s'ar gândi că e aici un prilej providențial să iasă întâia și cea din urma oară din Vatican — vor veni aici, și într'o ceremonie care va avea sinistra majestate a unei scene din Apocalips, — vor stropi cu apă sfințită și vor binecuvântă într'o măreată „veșnică lor pomenire“, sutele de mii de morți, uitați de oameni și de Dumnezeu până la judecata cea din urmă — „del ultimo terremoto“...

Cei rămași, nu vor ști unde le sunt morții. — Acolo... departe... într'un colț din nesfârșire...

Și apoi, pământul va'nflori din nou sub soarele nepăsător, trandafirii și portocalii vor împărsăia din nou parfumurile lor, ca și cum nici n'ar avea, câteva palme lângă rădăcină, atâtea schelete cari au fost bărbați destoinici, femei cu ochii mari, copii frumoși cu păr bălai, asemeni îngerilor lui Rafael...

Revolta în India. Guvernul a proclamat stare de asediu în trei provincii, agitate de trei societăți revoluționare.

Numărul 13, continuă să-si facă victime. O povestire care face acum ocolul Angliei, — și desigur, în curând al lumii întregi — adeverește spusele celor ce sunt convinși că acest număr e fatal.

În 1885, sir John Everet Millais avea mai mulți invitați, printre cari, Arnold, M. E. D., M. E. S. și d-ra C. S.

Erau la masă. D-ra C. S. observă speriată că sunt treisprezece; o mare emoție se făcu, mai ales printre doamne.

La sfârșitul mesei, ca să potolească teama cocoanelor, Arnold își ceru voie să se scoale el înaintea lor, împreună cu M. E. D. și M. E. S., fiindcă se zice că cei ce se scoală întâi, în astfel de ocazii, vor muri în cursul anului... Gluma lui Arnold produse oarecare veselie.

Șase luni în urmă, Arnold muri subit; E. S. fu găsit mort în pat cu un revolver descărcat lângă el, iar E. D. îngrozit de soarta prietenilor săi, plecă din Londra, pe vaporul *Quetta*, despre care se știe că s'a inecat în drum spre Australia...

Dintr'o descriere a orașului Messina. Orașul are un aspect lugubru. Parcă aziști la o scenă tragică, care îți arată nimicirea vieții omenești. Se vor face barace pentru acei cari au rămas în viață. Vechea splendoare a orașului nu mai poate fi reînviată. Atâtea amintiri triste vor depărta pe locuitorii Siciliei din aceste frumoase ținuturi. S'au născut vre-o 15 copii până acum. Sărmane ființe nevinovate, vor auzi și ei odată ca un basm trist povestea orașului Messina în ruine. Amurgurile dau orașului perspectiva unui locaș al chinurilor veșnice. Cadavrele răspândite prin ruine îți reamintesc ceva dintr'un războiu sângeros din timpul cruciatelor. Atâtea frumusețe, atâtea visuri de fericire, stânse în câteva clipe de nefericire!

Numai văzând Messina în starea ei actuală îți aduci aminte de cuvintele așa de triste ale evangheliei: *Memento quia pulvis es.*

Zori de constituțiune și amurg de despotism în China Între statele mari și mici din lume, mai rămăsese numai China fără măcar un crâmpeiu de constituțiune. Toamna aceasta însă împăratul (acum decedat) a acordat vastului său imperiu un început de constituțiune. Nu mult după aceasta tânărul suveran muri. Se afirmă, că moartea lui nu e naturală și se aduce în legătură cu nemulțumirea reacționarilor, cari voiau să se scape de dânsul.

Acum știrile din Peking anunță că a fost îndepărtat din marele consiliu de stat, compus din șase membrii, Yuan-chi-Kai, vice-regele din Petșili și înlocuit cu un reacționar cunoscut Na-Tung.

Motivarea eliminării e că Yuanchi-Kai ar suferi de reumatism în genunchi și deci e în interesul lui ca să-și caute de sănătate în orașul lui natal.

Disgrația aceasta e simptomatică pentru Europa, deoarece Yuan-chi-Kai este cel mai mare amic al reformelor europene de introdus în China. El a reorganizat în mod pacific chestiunea succesiunii la tron.

Ambasadorul american în unire cu toți colegii săi din Europa au intervenit pe lângă guvernul chinez, ca opera de modernizare a Chinei să nu sufere o întrerupere și să fie urmată de o răscoală a boxerilor.

Extraordinara salvare la Messina. Astăzi, un băiat de 9 ani, a ieșit printr'o gură de sub dărâmbături. El tremură și avea vocea foarte slabă. A fost salvat cu multe îngrijiri. Dânsul a spus că o soră a lui de 20 ani și o altă soră de 12 ani se aflau vii sub dărâmbături. Imediat s'a procedat la salvarea lor și cele două fete au fost scoase și duse pe bordul steamerului „Savoia“. Au stat 19 zile sub dărâmbături hrănindu se cu ceapă, bând vin și untdelemn și stând lângă

cadavrul mamei lor omorită de cutremur. Tatăl lor se află la America.

Multă lume staționează pe locul unde s'a făcut această extraordinară scăpare.

Cum descrie d-l N. Durnovo starea Românilor în Basarabia de azi. Un mare scriitor rus N. Durnovo, care e pentru prietenia cu România și redarea Basarabiei, descrie astfel starea bieților Români din Basarabia: „Poporul moldovean din Basarabia, multămită rusificării zilnice, a fost transformat într'o masă de robi inculti și muți, cari nu știu carte și sunt aruncați la discreția evreilor. Îi este absolut oprit Românului nu numai de a învăța limba română ci, și de a se ruga lui Dumnezeu în limba părintească. Sute de mii de hectare din pământurile acestui popor s'au dat colonilor ruși, bulgari și germani, pentru a sili pe moldoveni să-și părăsească țara și să se strămute aiurea. În anul 1908 s'a dat voie la 855 familii de țărani moldoveni ca să se strămute în Siberia părăsind pământul fertil al Basarabiei. La 16 Septembrie a. c. arhiepiscopul Vladimir a fost mutat la Don. Vina prelatului a fost că dânsul a arătat dragostea păstorească pentru turma sa, că a iubit norodul moldovean. În locul său s'a așezat la Chișineu arhiepiscopul Serafin, menit a distruge opera apostolică a predecesorului său și a rusifica Basarabia. Prin toate acestea neamul românesc va trăi totuși în Basarabia.“

Foc în teatrul național din Budapesta. Luni seara în decursul actului II al piesei *Monna Vanna* a izbucnit un foc care apucă repede în cortine. Publicul a rămas ca trăznit dar nu apucă să se miște încă când pompierii au și năpădit scena cu apă stingând focul. Cu toate acestea reprezentația a trebuit să fie întreruptă.

Darul de Crăciun al Reginei Carmen Sylva. De Crăciun regina a dăruit diferitelor familii sărace din țară ajutoare cari laolaltă întrec suma de 45000 franci

D-l Nicolae Ban, secretarul „Reuniunii Meseriașilor“ din Poiana ne trimite o dare de seamă despre ședința adunării generale anuale a „Reuniunii“. În darea de seamă trimisă, d-l Ban ne spune că situația societății atât morală cât și materială, e dintre cele mai strălucite. Comitetul dirigiitor a rămas tot cel vechiu, adunarea generală votându-i deplină încredere.

Proprietar-editor: OCTAVIAN GOGA.
Red. responsabil: DEMETRU MARCU.

„GEOGEANA“,
institut de credit și economii, societate pe acțiuni
— în Geoagiu (Algyógy). —

Primește depuneri spre fructificare:
Cu 4½%, dacă anunțul e scurt.
Intrucât permite starea casei, aceste se replătesc și fără anunț.

Cu 5%, dacă sumele sunt cel puțin de 500 cor. și termenul de anunț 15 zile.
Cu 5½%, dacă se depun sume de 1000 - 2000 cor. cel puțin pe 1 an, cu anunț statutar.

Sume mai mari, după învoeli speciale.
Depuneri de ale corporațiilor culturale se retribuesc cu 6%.

Darea de interese o plătește institutul.

Interesele se capitalizează de două ori pe an: în 30 Iunie și 31 Decembrie.

Depuneri și ridicări se pot face și prin postă, ori prin mandate de cec. De asemenea punem la dispoziția celor doritori cassette de economizare.

Correspondent

tânăr, pentru limba română-maghiară având și cunoștința limbei germane, eventual **practicant** cu salariu, se caută pentru un birou mai mare.

Ofertele să se înainteze la Administrația „Țării noastre”. 1-3

„Cassa de păstrare în Mercurea“

— societate pe acțiuni. —

Primește depuneri spre fructificare cu interese de 4½%, de la Cor. 1000— în sus pe lângă anuț de 180 zile cu interese de 5%, iar de la suma de Cor. 10,000 în sus cu anuț de 360 zile cu interese de 5½%.

Interesele după depuneri se capitalizează de 2 ori pe an, și anume la 30 Iunie și 31 Decembrie st. n.

Darea de interese o plătește institutul separat.

Depuneri și ridicări se pot face și prin poștă.

Acoardă **imprumuturi** pe cambii; cambii cu acoperire ipotecară; obligațiuni cu cavenți; pe ipotecă; credite de cont-curent pe lângă asigurare ipotecară sau hârtii de valoare (acții de la bănci și efecte publice).

Etalonul de interese variază între 6½%—8%, fără nici o proviziune.

5-20

Direcțiunea.**Cassa de păstrare (reuniune)**

— în Săliște. —

Primește depuneri spre fructificare cu 4%, pe lângă un termen de anuț mai lung cu 4½%, iar depuneri mai mari cu 5%.

Depuneri se plătesc, după starea cassei și fără anuț.

Darea de camete o plătește institutul.

Depuneri și ridicări se pot face și pe cale poștală cu cecuri.

Imprumuturi acoardă pe cambii, pe obligațiuni cu cavenți, pe ipotecă precum și ca credite de cont-curent pe lângă asigurarea ipotecară sau hârtii de valoare (acții și efecte publice).

Etalonul de interese variază între 8% și 6% netto după mărimea imprumutului și asigurarea oferită.

7-20

Direcțiunea.**Apă de beut fără baccile de Typhus**

garantată prin

DELPHIN-FILTRU

care trebuie înșurubat pe dată la locul canalei obicinuite.

Filtru mare

strecură 120 litre pe oară.
Prețul K 52-80.

Filtru în sticlă

Mărimea: ½ 1 1½ 2 litre
Prețul K 5-50 6-60 8-80 11—

* Probat și exclusiv întrebuințat la Armata și Marina imper. și reg. *

Filtru Delphin pentru canalizări care funcționează liber de bacterii.

Numai la canalizare în Budapesta se întrebuințează de mai mulți ani spre cea mai mare îndestulare peste 9000 de aparate.

Opinii: Ministerul de război imperial reg. — Institutul igienic al universității reg. în Budapesta. — Institutul bacterologic al orașului Budapesta. — Institutul igienic al universității imp. reg. în Viena. — Institutul igienic al universității imp. reg. în Praga. — Institutul microscopic-bacterologic în Berlin. — Institutul bacterologic al spitalului marinei imperial regesc în Pola.

Delphin-Fabrică de filtre Viena XIV
Strada Nobile 23.

Prețul K 33—

Reprezentanța generală
și Depozit:

AND. RIEGER, SIBIU.**„POPORUL“ institut de credit și cassă de schimb, soc. pe acțiuni în Săliște.****CONVOGARE.**

Domnii acționari ai institutului de credit și cassă de schimb „POPORUL” prin aceasta se invită, conform §-lui 16 din statute la

I-a adunare generală ordinară,

care se va ține în Săliște la 7 Februarie 1909 st. n. la 2 oare p. m. în sala școlii române din loc.

Obiectele:

1. Raportul direcțiunii și al comitetului de supraveghere și stabilirea bilanțului.
2. Distribuirea profitului curat.
3. Angajarea funcționarilor.

Săliște, la 16 Ianuarie 1909.

Direcțiunea.

ACTIVE.	Coroane	Bilanț cu 31 Decembrie 1908.*)	Coroane	PASIVE.	
Numărar		10,092-96		Capital societar	160,000—
Monete		3,654-39		Fond de rezervă	1,253—
Cambii		105,965—		Depuneri spre fructificare	95,957-26
Imprumuturi ipotecare		15,050—		Diverși creditorii	374-51
Imprumuturi pe obligațiuni		6,640—		Interese transitorii	2,607-30
Conturi-curente		300—		Profit net	5,275-17
Depuneri proprii		103,992-89			
Capital societar nevărsat		19,332—			
Mobiliar		472-68			
amortizare		32-68	440—		
			265,467-24		265,467-24
DEBIT.	Coroane	Contul Profit și Perdere.	Coroane	CREDIT.	
Interese la dep. spre fructificare		1,042-96		Interese de la depuneri proprii	3,853-36
Salare		751-47		dela cambii escontate	1,213-30
Porto		78-12		dela imprumuturi ipotecare	138-81
Dare după interese depuneri		104-30		dela imprumuturi pe obligațiuni	106-45
Amortizare din mobiliar		32-68		dela cont curent	8-69
Profit net		5,275-17		Diferența de curs la monete	280-30
			7,284-70	Competințe și proviz. (taxe inscr. etc.)	1,683-79
					7,284-70

Săliște, la 31 Decembrie 1908.

Dumitru Banciu m. p., prez.   Nicolae Soră m. p., cassar.   Eliseiu Gabor m. p., cont.

Direcțiunea:

Nicolae Lupaș m. p.   Iordache Roșca m. p.   Dumitru St. Herța m. p.   D. I. Comșie m. p.
Nicolae Loșnița m. p.   Stan Steflea m. p. v.-prez.   Dumitru I. Ghib m. p.   C. Aldea m. p.
Dr. Nicolae Petra m. p.

Conturile de mai sus le-am examinat și le-am aflat în deplină ordine și exacte.

Săliște, în 17 Ianuarie 1909.

Comitetul de supraveghere:

Vasilie Aldea m. p., prez.   Ioan D. Bârsan m. p., notar.   Ilie Popa m. p.
Ioan Pavel m. p.   Petru P. Roșca m. p.

*) Pentru periodul din 1 August până în 31 Decembrie 1908.